

ZILVEREN AMBTSKETEN VAN DE BURGEMEESTERS VAN HOUTHEM

Fons Heijns

Onlangs vond er binnen de schutterij St. Martinus de overdracht plaats van de **"zilveren burgemeestersketting" van de burgemeesters** van de voormalige gemeente Houthem.

Theo Schrooders - oud-voorzitter en keizer en thans rustend lid - gaf deze zilveren ambtsketen op 6 september 2018 ter bewaring aan provoost generaal Camille Oostwegel.

Slechts weinigen zullen van het bestaan van deze ambtsketen hebben geweten, immers de gemeente Houthem bestaat als sinds 1940 niet meer en alle archivalia zijn destijds overgedragen aan de gemeente Valkenburg, later Valkenburg-Houthem geheten. De archieven van de gemeente zijn naderhand overgedragen aan het Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL). Je zou dan ook verwachten dat de ambtsketen in het gemeentearchief terecht zou zijn gekomen, maar dit exemplaar bleek in bezit te zijn van baron Robert de Selys de Fançon.

Hoe de baron deze gekregen heeft, blijft gissen. Maar daarover later meer.

Maar hoe is deze ketting in het bezit gekomen van de schutterij?

Na het overlijden van de baron in 1979 kwam deze ketting met penning in bezit van de heer P.A. Odekerken, lid van het kerkbestuur, die voor wat betreft de kerkelijke zaken, belast was met de afwikkeling van het legaat. De baron had namelijk in zijn testament al zijn goederen, waaronder het kasteel, ten zuiden van de Provinciale Weg aan het kerkbestuur vermaakt.

Als aandenken aan de behandeling van de zaken met betrekking tot de nalatenschap van haar broer, schonk mevr. Thérèse Burnij-de Selys de Fançon deze ketting aan de heer Odekerken.

Emile Zurstrassen, destijds erevoorzitter en beschermheer van de schutterij ontving deze ketting van hem op 24 mei 1985. Uiteindelijk is de ambtsketen via voormalig generaal Math Haagmans terecht gekomen bij Theo Schrooders.

Ambtsketen

Deze Houthemse ambtsketen bestaat uit twee heel eenvoudige korte zilveren kettingen die op beide schouders aan *"den rok of het opperkleed"* middels twee haakjes kunnen worden vastgehecht met daaraan vast een zilveren penning.

Deze penning heeft aan de achterzijde het wapen van het Rijk met daaronder de tekst *"Je maintiendrai"* en op voorzijde de inscriptie *"Houthem"*. In veel gemeenten is deze zijde veelal voorzien van een afbeelding van het gemeentewapen.

Dat er op deze penning geen gemeentewapen afgebeeld is, is verklaarbaar. Het gemeentewapen is pas in 1889 aan de gemeente Houthem verleend. De ambtsketen is dus van oudere datum, zeer waarschijnlijk van omstreeks 1853.

Tijdens het kabinet van Thorbecke I (1849-1853) werd namelijk het besluit genomen om voor de burgemeester een ambtsketen in te voeren. In het K.B. van 16 november 1852 omtrent de door de burgemeester te dragen onderscheidingsteken, staat *"dat elke gemeente zich die teekenen, welke dan vervolgens haar eigendom zoude blijven, aanschaffe"*.

Het besluit trad in werking op 1 januari 1853.

Voorkant

Achterkant

(Foto's: Fons Heijns)

Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat burgemeester J.H. Quixx de eerste drager van de ambtsketen is. Hij was burgemeester van Houthem van 1820-1856.

Ook zijn opvolgers hebben deze (of een andere) ambtsketen gedragen: J.C.F.J. Corneli van 1856-1900, A.W.J. (Alphons) Erens van 1900-1912, J.H.M. Vermeulen van 1912-1915 en de laatste burgemeester P.A. Hens van 1917 tot 1940.

Nieuwe ambtsketen met gemeentewapen?

Mogelijk heeft de gemeente òf burgemeester J.C.F.J. Corneli - na het verlenen van het gemeentewapen in 1889 - of bij gelegenheid van de burgemeesterswisseling, een nieuwe ketting met penning (wellicht voorzien van gemeentewapen) laten maken. In dat geval kan de oude burgemeestersketting op het kasteel van Corneli achtergebleven zijn en zodoende uiteindelijk bij de familie de Selys de Fanson terecht zijn gekomen.

Voor deze veronderstelling pleit een foto uit 1938 bij het stationsgebouw waarop te zien is dat de ketting die burgemeester Hens om heeft, om de nek gedragen wordt en langer is en dan de ketting die nu bij Camille Oostwegel is.

Het is de enige bekende foto waarop de burgemeester van Houthem zijn ambtsketen draagt.

Deze foto dateert uit juli 1938 en is genomen bij gelegenheid van het inhalen van pastoor Ribbergh op het station, nadat hij In Lourdes van bisschop Lemmens de bief ontvangen had. Hij draagt ook de koninklijke onderscheiding die hij in 1937 ontvangen had. Op de foto o.m. meester Albert Philippi, Hub. Thewissen, pastoor Emile Ribbergh, Pauline Geuskens en burgemeester P.A. Hens (met ambtsketen).

Archiefonderzoek

Volgens de heer W. van Mulken (v.m. ambtenaar bij de Dienst Inspectie der archieven in Limburg en samensteller van veel inventarissen van gemeente-archieven) zal wat betreft de aanschaf van de eerste Houthemse ambtsketen in 1853 niet veel of niets meer te achterhalen zijn. De eerst bewaarde rekening van de gemeente dateert pas uit 1880, de eerste begroting uit 1881, het eerste gemeenteverslag uit 1866, de notulen van B. en W. beginnen pas in 1875 en de besluiten in 1935, uit de periode 1850-1856 is geen correspondentieregister aanwezig, uit de periode 1846-1868 geen register van raadsbesluiten.

Wel aanwezig is het notulenregister 1851-1857 (inventaris nummer 1 uit de inventaris gemeentearchief 1800-1940), maar daarin staat niets over de ambtsketen. En in het aan het RHCL overgedragen gemeentearchief is geen ambtsketen aanwezig.

Door een aantal omzwervingen is dit kleinood gelukkig toch bewaard gebleven. Deze ambtsketen zal nu permanent in een vitrine in het v.m. woonhuis van burgemeester Quixx worden tentoongesteld.

Bronnen

- Handgeschreven toelichting bij overdracht van de ambtsketen aan Camille Oostwegel + schriftelijke verklaring van E. Zurstrassen d.d. 24-5-1985
- Inventaris van de archieven der gemeente Houthem 1800-1940 / W. van Mulken
- Besluit houdende bepalingen omtrent de door de burgemeester te dragen onderscheidingsteken (Koninklijk Besluit van 16 nov. 1852)